

Krag-Jørgensen Gevaer M/1894

6,5 mm Karabin powtarzalny Krag-Jørgensen Gevaer M/1894

Karabiny Norweskie

Historia rozwoju konstrukcji

Do 1905 roku Norwegia trwała w unii ze Szwecją, ale od ostatniej ćwierci XIX wieku norweska administracja coraz bardziej oddzielała się od szwedzkiej w ramach bardzo szerokiej autonomii. Do tej pory norweskie siły zbrojne uzbrajały się wraz z szwedzkimi oddziałami, ale już od początku lat 90. XIX wieku, kiedy zaczął się bardzo powolny „rozwód” ze Szwecją. Dochodziło wówczas do ciekawych sytuacji, kiedy niektóre wybory nowego uzbrojenia inspirowały Szwedów, jakże jak zakup rosyjskich rewolwerów Nagant, przekalibrowanych na nabój rewolwerowy 7,5 mm, natomiast w innych przypadkach to wybór Szwedów zainspirował Norwegów. Na początku lat 90. XIX wieku oba kraje postanowiły zastąpić, znajdujące się jeszcze na wyposażeniu karabiny powtarzalne Jarmanna, kalibru 10,15 mm, które pochodziły z dostaw, z 1880 roku. Broń coraz bardziej odbiegała od standardów europejskich, zwłaszcza, że naboje, które jako ładunek prochowy stosowały proch czarny, stały się mocno przestarzałą konstrukcją strzelecką. Nowy wybór miał opierać się na karabinach, które strzelały nabojami mniejszego kalibru, na proch bezdymny.

Jednak tym razem oba kraje poszły całkowicie inną drogą. Szwedzi oparli się na konstrukcji karabinów systemu Mausera, natomiast Norwegowie zdecydowali na wybór konstrukcji z własnego kraju, opierając się na zakładach Krag-Jørgensen, której broń już znalazła się na wyposażeniu armii duńskiej, a następnie też na wyposażeniu armii Stanów Zjednoczonych. Ich produkcję rozpoczęły rodzime zakłady zbrojeniowe Kongsberg Vapenfabrik. W rezultacie tego pojawił się karabin powtarzalny Gevaer M/1894, na nabój, jaki standardowo został wybrany przez Szwedów jako standardowy nabój karabinowy, czyli 6,5 x 55 mm, znanego jako 6,5 x 55 Scan, 6,5 x 55 Mauser, 6,5 x 55 Swedish lub 6,5 x 55 Nor. Karabin ten posiadał typowy, a raczej jak na warunki europejskie bardzo nietypowy magazynek amunicyjny, jaki był stosowany właśnie w karabinach powtarzalnych Krag-Jørgensen, otwierany z boku broni, dosyłające naboje karabinowe na lewo, po czym w górę do komory naboju. Jednak pokrywka magazynku na karabinach, które znalazły się na wyposażeniu norweskich oddziałów, na podstawie zebranych już wcześniejszych doświadczeń w konstrukcji broni – otwierała się w przód, przez co dostęp do niego był przez to łatwiejszy, ale nadal nie można było ładować broni przez łożki amunicyjne. Zamek broni w norweskich wersjach był nieco usprawniony, posiadając wzmocniony rygiel, jednak nadal pojedynczy. Został zastosowany nowy typ systemu celowania, zastosowany został celownik typu ramieniowo-krzywiznowy. Lufa nie posiadała stalowej osłony, a szyjce łoża, łączonego z

kolbą nadano kształt z chwytem półpistoletowym. W 1910 wyselekcjonowano 1000 karabinów i wyposażono je w celowniki optyczne zamocowane na specjalnym uchwycie. Po 5 karabinów przydzielono do każdej kompanii w celu likwidacji oficerów nieprzyjaciela i innych ważnych celów. Ze względu na słabe parametry karabinu jako wyborowego, zrezygnowano z jego produkcji.

W Norwegii, oprócz karabinu wersji M/1894, produkowany w konstrukcji niemal nie zmienionej do początku 1922 roku, po wyprodukowaniu na pewno 122 817 egzemplarzy sztuk, to dodatkowo aż 30 000 egzemplarzy zakupiono w fabryce Steyr w Austrii. Na uzbrojeniu pojawiło się kilka różniących się między sobą modeli karabinów, takich jak: M/1895 Kavalleriekarabin i niemal identyczny, który różnił się rozmieszczeniem zaczepów dla pasa nośnego, w wersji M/1897 Bergeartilleriet og Ingenieurvapnetkarabin. Następnie pojawiły się po 1900 roku takie wersje jak: M/1904 Ingenieurvapnetkarabin, czy niewiele się od niego różniąca wersja M/1907 Feltartillerietkarabin. W 1912 roku Norwegowie przyjęli nową koncepcję karabinu uniwersalnego dla wszystkich rodzajów broni – karabinku. Tak właśnie pojawił się M/1912. Po 1913 roku znalazł się on w produkcji seryjnej i do końca 1935 roku powstało ich na pewno 30 118 egzemplarzy tej broni.

Większość wersji była produkowana także na rynek cywilny. Po II wojnie światowej wyprodukowano niewielką liczbę karabinów Krag-Jørgensen tylko na rynek cywilny.

Opis konstrukcji

Karabin powtarzalny zaopatrzony w czterotaktowy zamek ślizgowo-obrotowy. Lufa o 4 prawoskrotnych bruzdach. Zastosowano magazynek wewnętrzny poziomy, doładowywany poprzez odchyłana do dołu zasłonę znajdującą się po prawej stronie komory zamkowej. Celownik wyskalowany od 100 do 2200 metrów. Łoże oraz kolba z chwytem półpistoletowym były wykonane z drewna.

Zastosowany nabój

Produkcją amunicji zajmowały się norweskie zakłady Raufoss Ammunisjonsfabrikk w Raufoss (obecnie znane jako Nammo AS – bicia na dnie łuski RA). Pakowana po 10 naboji w papierowe opakowanie, które było przewiązywane sznurkiem.

Norweski 6,5 x 55 – znany też jako 6,5 x 55 Scan, kalibru 6,5 mm nabój bez kryzy. Wczesne wersje o masie pocisku 10,1 g tępołukowe (nabój B) osiągały prędkość wylotową około 700 m/s, a późniejsze 9-gramowe ostrołukowe (nabój D) do 870 m/s.

1. Karabin Allier – Wundtler wa. 1807, przed. belgijskiej
Allier – Wundtler M1807 rifa. Belgium
2. Karabin Vercell wa. 1808, przed. francuskiej
Vercell M1808 rifa. Francja
3. Karabin Krug – Hagen wa. 1820, przed. norweskiej
Krug – Hagen M1820 rifa. Norwegia
4. Karabin Gross M1874, przed. francuskiej
Gross M1874 rifa. Francja

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Poznań, Park Cytadela – Muzeum Uzbrojenia – Oddział Wielkopolskie Muzeum Niepodległości

Podstawowe dane taktyczno-techniczne

- Kaliber: 6,5 mm
- Amunicja: 6,5×55 mm Krag Nor.
- Masa roni bez zamontowanego bagnetu: 4,24 kg
- Długość całkowita: bez bagnetu 1.263 mm, z założonym bagnetem 1.520 mm
- Długość lufy: 763 mm
- Zasilanie: magazynek wewnętrzny na 5 naboii

Bibliografia

1. Karabiny karabinki i pistolety maszynowe Encyklopedia długiej broni wojskowej XX wieku – Żuk Aleksandr B.
2. Witold Głębowicz, Roman Matuszewski, Tomasz

Nowakowski: Indywidualna broń strzelecka II wojny światowej, Warszawa 2010

3. <http://www.dws-xip.pl/encyklopedia/>